

ریشه‌ی تاریخی مفهوم اعیان ثابت‌ه از منظر ابن عربی

The Historical Roots of Archetype Concepts and Ibn 'Arabi

در این روزها، سی. جی. یونگ (C. G. Young) روان‌شناس ژرف‌بین، معنایی تازه، ولی بسیار گنگ، از نظریه‌ی تفصیلی ابن عربی در باره «اعیان ثابت‌ه» ارائه داده است، که نه فقط تصویری است از ساختار روحانی قدم به معنایی که «دقیقاً» منظور یونگ می‌باشد، بلکه مباحث دیگری را نیز در بر می‌گیرد که از آن جمله است «مثل» افلاطونی که بعدها در متافیزیک مسیحی نضج یافت و اساس تفکرات ذهنی آنان را در مورد خداوند پی‌ریزی کرد. «صور علمیه الهیه» در کلام اسلامی، خدایان اسطوره‌ای در ادیان غیر توحیدی مصری، یونانی، هندو و غیره، موضوع سلسله مراتب ملائک مسیحیت، به شیوه‌ی منظور دایونسیوس استینز (Dionysius, Steiner, etc) و نیز مناظر جهانی دیگر؛ سفروت (the Sefirot)، یعنی حضرات یا اقالیم آگاهی روحانی، در کباله هرمتیک. تمام این مواضع متفاوت و حتی چیزهایی دیگر، بنابر برداشت یونگ، «اعیان ثابت‌ه» محسوب می‌شوند. لغزندگی این برداشت به اندازه کاربرد کلمه «خداوند» در حقایق متافیزیکی و فراشخصی و چیزهای دیگر است.

اما همان‌گونه که ابن عربی در توالی حضرات خمسه متذکر می‌شود، قضیه از این قرار نیست که بین الوهیه و العالم الشهاده فقط عین ثابت‌ه واحدی وجود داشته باشد، بلکه ما می‌توانیم تمام اعیان ثابت‌ه را که به صور متفاوت در هر حضرتی از حضرات وجود، که از الحق تا عالم شهاده تجلی وجودی دارند، اعیان بنامیم. ذات مطلق یا حق «از هر صفت یا نسبی منزّه، تعین ناپذیر و شناخت ناپذیر و به قول ابن عربی، «انکرالکرات»، یعنی توصیف ناپذیر، بی‌نیاز و تغییرناپذیر است؛ جوهر هم نیست، بلکه «جوهر واحده‌ای است که جوهری جز او وجود ندارد.» [ص ۲۳].

اولین مرحله خلق مسما به احدیه یا مطلق است که ادراک پذیر نیست و فراسوی تمام صفات می‌باشد، در نزول به وحدانیه است که به حق در این مقام خصیصه‌های اسمایی نسبت داده می‌شود؛ (که به احتمالی معادل وجه متمایزی است که در وندانتیک تبیین شده است؛ چون بین برهمن با نیرگونا (یعنی، عاری از صفات) ساگونا (دارای صفات) تمیز قایل می‌شود. پس از منظر ابن عربی خصیصه - های حق همان «اسماء الله» هستند. اسمای الهی ذات، یعنی جلوه‌های نامتناهی او در واحد یا صور متعین ذات می‌باشند [ص ۴۳]. به علت کثرت اسمای الهی، هر اسمی خصیصه‌ای انحصاری دارد که آن را از سایر اسما متمایز می‌کند، ولی در اصل همه اسما همان ذات واحد و یکسان اند. مأخوذ از اینترنت، به نشانی زیر؛ این زیر نویس ترجمه‌ای آزاد، با پاره‌ای توضیحات استنباطی است.